

którzy wyszli już z lat obowiązkowych szkolnych i którym władze nie mogą wzbronić dopełnić w tej drodze elementarnego wykształcenia.

W tych czasach regencya kwidzińska odebrała znowu w wielu miejscach inspekcję szkolną duchownym a porobiła inspektorami właścicieli dóbr, urzędników prywatnych, przedsiębiorców, częstokroć ludzi bez najmniejszego powołania, których cała zasługa jest to, że są Niemcami. Jak na urzędy te zapatrują się sami nieraz inspektorowie, świadczy przemówienie na ostatnim zgrupowaniu nauczycieli w Toruniu powiatowego inspektora i pastora dr. Stadie z Grudziądza. Powiedział on między innymi: „Mogę was zapewnić w imieniu moich kolegów, że bynajmniej nie wdychamy do inspekcji szkolnych, nie pragniemy być inspektorami szkolnymi i chętnie złożylibyśmy nasz urząd, gdybyśmy nie wiedzieli, że nas zmusza do objęcia go na nowo. Regencya kwidzińska zmusiła mnie do przyjęcia obowiązku inspektora. Nie rzucam się do tych urzędów będąc przekonani, że są iluzoryczne i do niczego. Bo jakich to ludzi zresztą porobiło inspektorami lokalnymi? Oto takich, co od czasu do czasu wściubią zaledwie nos do szkoły. Wiekła część ani myśli ani może poddać swemu obowiązkowi i poczuwa się do spełnienia takowego wtenczas tylko, gdy taki szkolny inspektor powiatowy, lub radca regencyjny dadzą do poznania inspektorowi lokalnemu, że radziby, aby podusił nieco niesympatycznego im nauczyciela.“

W każdym razie wyznaczenie p. inspektora powiatowego rzuciło dość szczególne światło na stan naszych szkół ludowych i charakteryzuje dosadnie misję nowych lokalnych inspektorów!

Kilkakrotnie odraczany proces księdza dr. Jazdzewskiego i innych odbył się ostatecznie 15 bm.

Burzenie fortyfikacji obejmujących murówami pierścieniem nasze miasto już się rozpoczęło. Pierwsze runęły mury przytykające do bramy chełmińskiej. Ze miasto trochę wolniej odcennie, gdy obaczy się wywołane od ścieśniania jego i krepujących jego murów, nie potrzebując dodawać. Zamiast tego dostanie, jak to już pisaliśmy, w promieniach pięć fortów większych i dwa mniejsze. W tym miejscu prostuje tylko o tyle podane przez was szczegóły, że oprócz Malborka i Torunia należy jeszcze Tczew do obwarowanych przejść przez Wisłę.

Bawił tu przez dwa dni celem poszukiwań w tutejszych archiwach dr. Smolka. Opowiadał mi, że zwiędził wiele archiwów, lecz takiego nieporządku, jaki zastał w tutejszym archiwum, nie zdarzyło mu się spotkać.

Lwów, 2 września.

(Opieka narodowa i rząd sprzyjający krajowi.)

(1) „Rząd sprzyja krajowi.“ Reskryptem zawiadomiono komitet Opieki narodowej, że towarzystwo to musi się rozwiązać i że tylko do końca stycznia 1875 r. wolno mu jeszcze istnieć, aby mogło pozamykać rachunki i przeprowadzić likwidację. — Przeciw temu zarządzeniu, podał komitet Opieki rekurs. Od kilku dni było słychać, że rekurs został odrzucony. Ale ba! na tym nie koniec. Dziś o godzinie 6 wieczorem doręczono p. Zbyszewskiemu rozporządzenie policyi, nakazujące bezwzględnie rozwiązanie a opiewające w głównej treści, jak następuje:

„Do szanownego komitetu Opieki narodowej na ręce zastępcy przewodniczącego W. dr. Wiktora Zbyszewskiego we Lwowie.

„Jego Eksceleńcy p. minister spraw wewnętrznych odrzucił rekurs szanownego komitetu przeciw reskryptowi wys. c. k. prezydium Namiestnictwa, którym orzeczono rozwiązanie towarzystwa Opieki narodowej, ponieważ towarzystwo to przekroczyło granice swej patentem oznaczonej działalności (?) i nie odpowiada już warunkom swego prawnego istnienia. (1) — Gdy zaś prawne istnienie każdego stowarzyszenia ustaje z chwilą rozwiązania, orzekło zarazem wys. c. k. ministerstwo spraw wewnętrznych, iż i Towarzystwu Opieki narodowej nie może być dozwolone wykonywanie czynności po za czas wyznaczony do rozwiązania.

„Zawiadamiając szanowny komitet Towarzystwa Opieki narodowej o tej decyzji pana ministra, wzywam go do natychmiastowego zaprzestania wszelkich czynności dalszych Towarzystwa, a względnie władz i organów jego.

Co do majątku pozostającego po tym Towarzystwie postanawia artykuł XXII statutu Towarzystwa Opieki narodowej, iż jeżeliby rozwiązanie Towarzystwa z przyczyn zewnętrznych nastąpiło i towarzystwo już zebrać się nie mogło, fundusze jego przechodzą pod zarząd reprezentacji gminy miasta Lwowa z przeznaczeniem na stypendia dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych. Stosownie więc do tego postanowienia statutów, prezydium namiestnictwa rozporządziło, aby w porozumieniu z prezydentem miasta natychmiast przeprowadzono inventurę majątku Towarzystwa i zarządzone co potrzeba dla zabezpieczenia tego majątku na cel powyższy. Do przeprowadzenia czynności poleżonych z wykonaniem tego rozporządzenia, deleguje p. Groszmann nadkomisarza policyi.“

Podpis dyrektora policyi.

W obec tego nakazu zwołał p. Zbyszewski komitet, który natychmiast zebrał się w komplecie, a z komunikowały mu nakaz, któremu oprócz się trudno, rozwiązał go, przyrzekłszy, że wszelkiego przyłoży starania, aby przy likwidacji uwzględnione zostały wszystkie zobowiązania Towarzystwa względem wód, kasek, sierot i t. d. pobierających stałe miesięczne wsparcie, i żeby z majątku towarzystwa te wsparcia przynajmniej do końca stycznia (o ile na to wystarczy majątek wynoszący około 1500 guldenów) jak nie mniej wszystkie długie popłacone zostały.

Z dniem więc dzisiejszym przestała istnieć Opieka narodowa, która tyle nieszczęśliwym ofiarom powstania ostatniego przyniosła ulgi, tyle też otarła, tylu pocziwmy ludziom dostarczyć pracy, tyle w ogóle oddała usług narodowej. Opieka stała się dla dzisiejszego rządu od czasu zjazdu petersburskiego stała się gwałtem!

Nikt nie ludzi się nadzieję, że Opieka nadal istnieć będzie mogła, ale nikt też nie przypuszczał, by rząd austriacki tak po koczku z tym towarzystwem i to bez najmniejszego powodu postępował. Nie sprawa narodowej on tym zaszkodził, lecz sobie i tym nieszczęśliwym, którzy z powodu nagłego zniesienia Opieki stają się w jednej chwili żebrakami.

Rząd sprzyja krajowi!

Zurych, 3 września.

(Urządzenia gminne w Szwajcarii.)

(sk.) Wasz korespondent lwowski podnosił nieje-

dnokrotnie brak wiadomości administracyjnych u władz gminnych w Galicji. Radził nawet gminie lwowskiej, by wysłała kogokolwiek do Szwajcarii dla zbadania tutejszych komunalnych stosunków, i radził mojemu zdaniem bardzo rozsądnie. Gdy więc kwestya ta poruszona jest nie jako, i nie wiem a nawet wątpię, czy radzie korespondenta naszego zadość się stanie kiedykolwiek, nie od rzeczy mniemam powiedzieć o tej sprawie cokolwiek i podać tym, co się nią zajmują, sposobność do pouczających porównań.

Przedmiot to już dla ram jednego listu za obszerny. Pozwolicie mi tedy rozpisnąć się o nim w kilku po sobie następujących. Za przewodnika służę tu będzie napróżd własna znajomość stosunków tutejszych, ile takowa po kilkuletnim w Szwajcarii pobycie stała się moim udziałem, potem zaś wyborne pod tym względem, rzecz obszernie i wszechstronnie omawiające dzieło zbiorowe: „Ogólny opis i statystyka Szwajcarii“, którego wydawnictwo dotąd nie jest jeszcze zupełnie ukończonym i nad którym pracują ciągle pod przewodnictwem p. Maxa Wirtha, dyrektora związkowego biura statystycznego znakomici szwajcarscy uczeni i mężowie stanu.

Zacznę od ogólnego gminnych urzędów w Szwajcarii przegląd, uwzględniając tylko stan ich obecny bez wdawania się w historyczne wywody ich rozwoju, co nie odpowiadałoby celowi, który obecnym listom naznaczam. Potem zaś przejdę do szczegółów, dotyczących się gminnych rządów po niektórych większych miastach w Szwajcarii.

Zbyteczna nadmieniam, że w kraju, hołdującym decentralizacji, jak Szwajcarya, ustawy gminne 22 państwem czyli też 19 całych i 3 podzielenych kantonów, tak samo ogromną wykazują rozmaitość, jak tyche konstytucje. Zależne one są nie tylko od zasadniczych praw każdego kantonu z osobna, lecz nadto we wielu miejscach przebiega tradycjami praw dawniejszych. Już i nowsze pojęcia obszerne już tam pozyskały wpływy. Idzie za tem, że można tu równocześnie przyjąć się zupełnie sprzecznym w zasadach urządzeniom jako też takim, które się znajdują w stanie przejścia. Nadmieniam wszakże wypada, że dawniejsze pojęcia i instytucje coraz bardziej z pola zochodzą poczynają ustępując miejsca nowszym, że nadto znaczna ilość pierwszych usunąć się będzie musiała przed nową konstytucją związkową. Ta bowiem musi nie jeden kanton do zmian zasadniczych w swoich ustawach a przeto pośrednio i do reform odpowiednich duchowi czasu w ustawach gminnych. By zadość uczynić zadaniu, jakie mam przed sobą, wypadnie mi odpowiedzieć na 4 pytania. 1) Jakim jest cel gminy w Szwajcarii? 2) Jakie są składowe jej części? 3) Jaka jest organizacja jej na zewnątrz. 4) Jaka przedstawia się na wewnątrz?

Ad 1) Działanie gminy objawia się dziś w dwóch głównie kierunkach. Najprzód ma ona pieczęć nad dobrem ogółu mieszkańców w jej obrębie w jeden zastęp poleżonych. Temu zadaniu czyni zadość po części za pomocą administracyjnych instytucji, po części zaś przez dostarczanie potrzebnych do podtrzymania tego dobra środków pienięż. W drugiej linii występuje gmina jako pomocnik państwa, którego nieodzowna jest część — i to jako pomocnik kontrolowany wprawdzie lecz samodzielny, samodzielną. Państwo jest tu bowiem umysłowieniem tylko wyższej gmin jednostki, cele obudów instytucji różnią się więc jedynie co do objętości, nie zaś co do istoty, która jest jedną i tą samą. Gmina tedy spełnia część zadania państwowego, zastępuje państwo do pewnego stopnia, jest niemi pod pewnym względem na swoim terytorium.

Jak zobaczmy niżej, rozmaite są gminy w Szwajcarii. Zachodzi więc pytanie, którym z nich przypada w w udziale podwójny ów kierunek działalności. Typem powyżej skreślonych są gminy tak zwane polityczne — istniejące w kantonie zurychskim pod nazwą „politycznych“; w berneńskim po nazwę „gminy mieszkaniowych“; w szafuskim „gminy miejscowych obywateli“; w Waadt „gminy municypalnych“; w Szwyc „gminy kościelnej“ czyli parafii. — Nie we wszystkich jednak kantonach doszły pojedyncze gminy do takiego rozwoju. Tak w Kantonie Uri przypadałaby nazwa gminy politycznej, jak ją powyżej określiłem, chyba dwom okręgom Uri i Ursern. a które kanton podzielony. W kantonie zaś Appenzell Innerroden samo państwo mogłoby się tylko słusnie o tytuł ów upominać. W wielu rzeczach bowiem, w których gdzieinąd stanowi gmina, tam wykrokuje sejm — złożony prawda ze wszystkich głosujących mieszkańców kantonu. Są natomiast kantony, w których innych gmin prócz politycznych nie ma; tak kanton Tessin, gdzie noszą nazwę „komun“, i kanton Zug, gdzie się zowią „gminami miejscowymi“ i gdzie posiadają „prawo zawiadywania parafią i gminą szkolą“.

Prócz gmin w znaczeniu, jak je powyżej określiłem, istnieją jeszcze w wielu miejscowościach obok tyche, od nich niezawisłe gminy kościelne czyli parafie. Są to instytucje bardzo stare i do zakresu ich działania należą prócz rzeczy miejscowego kościoła się tycejących także piecza nad ubogimi miejscowymi. W ciągu czasu wyszły z gmin kościelnych gminy szkolne, których sama nazwa skreśla już zadanie. Są i tu jednak wyjątki. Kanton Waadt posiada gminy kościelne, lecz piecza nad ubogimi i szkołami należy do gminy politycznej. Granice gmin politycznych, kościelnych i szkolnych są częstokroć te same, zwłaszcza w kantonach o jednolitym wyznaniu religijnym. Nie tak się rzecz ma w kantonach o mieszaną ludność czyli tak zwanych paraficznych, gdzie granice stósują się do potrzeb miejscowych.

Jako część podrzędna gminy politycznej wypada mi wymienić jeszcze tu i ówdzie istniejące gminy cywilne. Jest to rodzaj decentralizacji gmin politycznych. Do zakresu ich działania należą pewne gałęzie administracji, które wyłączono z gmin politycznych i uorganizowano je w osobnych gminach do składu politycznej należącej.

Zapomniałem dodać powyżej, że prócz czynności ogólnie naszkicowanych gmina polityczna w wypadkach głosowania pełni urząd wydźwiał podwładnego państwu dla uskutecznienia właściwej administracji państwowej tj. obrachowania głosów, kontrolowania głosujących, sporządzania ich list itd.

Istnieją jeszcze nakoniec w Szwajcarii więcej charakter prywatny niż publiczny posiadające gminy, mające prawo do nieruchomości nieruchomości posiadłości. Resztki to starodawnych marchii, użytkujące wspólnie bądź lasy, bądź pastwiska, bądź pola, a znane pod rozmaitemi nazwiskami jak: Algenossen, Allmendgenossen, Uertenen itd. Od państwa zależą o tyle, że są przezeń nadzorowane, zwłaszcza te, które wspólnie posiadają lasy.

Do odpowiedzi na resztę pytań przystąpię w następnym liście.

NIEMCY.

* Berlin, 4 września. Kreuz Ztg. podaje dzisiaj z zastrzeżeniem wszakże wiadomość, jakoby nie pewnym było czy dotychczasowy poseł rosyjski w Berlinie baron Oubril powróci na swe stanowisko. Rozchodzi się bowiem o wieść, której nie dajemy zbyt wielkiej wagi — pisze Kreuz Ztg. — że p. Oubril zastąpi p. Nowikoff, obecnie rosyjski poseł w Wiedniu, a p. Oubril osiadł w Wiedniu.

W ministerstwie oświecenia i wyznań miano już, jak się dowiaduje H. n. Cour., wypracować projekt o administracji kościelnych majątków. Projekt ten przedłożono obecnie do zaopiniowania całemu gabinetowi.

Ministerstwo zebrało się w dniu dzisiejszym pod przewodnictwem ministra skarbu lamphausena na naradę gabinetową. O przebiegu jej i uchwałach dotąd nie wiadomo.

W dniu dzisiejszym miała się zebrać konferencya w sprawie kolei żelaznych pod przewodnictwem p. Maybacha prezesa nowo utworzonego urzędu kolejowego. W konferencji weźmie udział z jakie 50 dyrektorów kolei żelaznych z całych Niemiec. Narady trwać będą przez kilka dni.

AUSTRIA I WĘGRY.

* Wiedeń, 4 września. Pomimo zaprzeczenia telegraficznego biura korespondencyjnego, ma wedle najświeższych informacji N. F. Presse hr. Auersperg, prezes gabinetu austriackiego, towarzyszyć Franciszkowi Józefowi na manewra do Brandeis. N. F. Presse wnosi zdą, że hr. Auersperg przybędzie także z cesarzem do Pragi. Czesi chcieliby koniecznie — rozwodzi się dalej pomieniony dziennik — nadać podróży monarchy polityczne znaczenie, dla tego dodajemy z naszej strony, że Franciszek Józef trzymając się ściśle konstytucyjnego zwyczaju, polecił już ministerstwu zredagowanie odpowiedzi, jakie otrzymają różne ciała i delegacje, które monarcha przyjmie na osobnej audyencji. Reprezentacja miasta Pragi powinna przygotować się z góry na odpowiedź monarcha i nie ludzi się żadeni w tej mierze iluzjami. Tyle N. f. Presse o podróży monarcha do Czech i jej możebnych następstwach. Z naszej strony dodamy tylko, że gdyby potwierdziła się istotnie wiadomość o towarzyszeniu hr. Auersperga cesarzowi do Czech, podróz Franciszka Józefa nie byłaby bez politycznego znaczenia, a przynajmniej jakąś korzyść przyniosłaby Czechom. Zanim przeciw wiadomości ta stanie się rzeczywistym faktem, przyjmujemy ją z zastrzeżeniem, a zwłaszcza, że N. f. Presse zbyt często lubi się bawić w podawanie wieści, które odwołuje następnie.

W Galicji mają się w dniu jutrzejszym rozpocząć wielkie manewry wojskowe, w których udział weźmie 18,000 żołnierza. W manewrach weźmie udział dwóch arcyksiążąt austriackich i kilku wyższych rosyjskich oficerów, którzy umyślnie w tym celu zjadą do Lwowa.

Próba dział na blichod pod Wiener-Neustadt wywołała — jak to donieśliśmy wczoraj — bardzo ożywioną dyskusję w dziennikarstwie węgierskim i wiedeńskim. Tyle wrzawy narobiła właściwie korespondencya Pester Lloyd'a, w której był przeprowadzony dowód, iż Austro-Węgry nie mają już dziś artylerji, bo nie posiadają 87 centymetrowych, stalowych dział odcylowych Kruppa. Nie bez interesu będzie dla czytelników dowiedzieć się, jak dzienniki węgierskie zapatrują się na tę kwestję. — P. Naplo ubolewa, że dopiero teraz zrobiono tak ważne odkrycie, iż stalowe działa odcylowe są lepsze od naszych 8-funtówek, teraz dopiero, kiedy należałoby na seryo pomyśleć o utworzeniu obok wspólnej armii, silnej instytucji honwedów; powiada dalej, że nie ma nie niemyślnego na świecie, że przeło i zdania wypowiedziane o działach Kruppa mogą być mylne; pochwała w końcu ćwiczenia wojskowe zarządzane w tym roku na wielką skalę w całej monarchii, które może wykryją nie jedną jeszcze wadliwość w ustroju siły zbrojnej. Reform jest zatrzwożoną doniesieniami o rezultacie próby dział pod Wiener-Neustadt i to tak ze stanowiska wojskowego jako też finansowego. Smutną jest rzeczą, powiada Reform, że dzisiaj nastąpiło takie rozczarowanie, niemniej jednak rzeczą pewną, że jak najrychlejszy należy zaradzić złemu. Hon pisze: W ciągu 6 lat wydaliśmy przeszło dwa miliony na przerobienie i przelanie dział. I jaki jest rezultat? Pokazało się, że istnieją gdzieindziej lepsze działa, działa, przy których nasze wyglądają jak rzymskie „kozły szturmowe.“ Jakże temu zaradzić? Rozpuścić o ile możliwości jak najwięcej wojska na urlop a za pieniądze zaoszczędzone tym sposobem, sprawić działa stalowe, bez nich bowiem nawet armia Xerksa zginęłaby zupełnie. Neues Pester Journal dziwi się, że z naszej wielkiej, potężnej artylerji, jednym pociągim pióra zrobiono jedno olbrzymie zero; sens moralnym rozumowań tego dziennika jest, iż nie taki straszny djabeł, jak go malują!

Z dzienników wiedeńskich przytaczamy zdanie Fremdenblattu o tej szermierce dzienników węgierskich. Pisz on: „Dyskusya dzienników węgierskich jest na każdy wypadek przedwczesną; w kwestji bowiem, które działa są bezwarunkowo lepsze, nie wyrobiły sobie jeszcze stanowczego zdania nawet największe powagi wojskowe. Nastąpi jeszcze nie jedna próba, nie jeden strzał padnie jeszcze do tarczy, zanim można będzie powziąć stanowczą decyzję. Jakąkolwiek ona będzie, nie wahamy się już dzisiaj wypowiedzieć zdania, że byłoby to źle zrozumiana oszczędnością, gdybyśmy dla powodów finansowych zapominali o tem, że jedna przegrana bitwa kosztuje więcej, aniżeli reorganizacya całej artylerji. Nie zgadzamy się także ze zdaniem, że na wypadek, gdyby działa stalowe miały być sprawione dla armii austriackiej, wzrosłoby olbrzymie ekstradynarium w budżecie wojskowym; wszakże wydatek ten mógłby być pokryty w zupełnie inny sposób, n. p. rozdzieleniem wydatków na cały szereg lat.“

FRANCYA.

* Paryż, 2 września. Bien public, Temps Soleil i kilka innych dzienników zamieszczają w dniu dzisiejszym artykuły przypominające klęskę sennańską i podnoszą przy tem, że naród francuski pomny niedoli jaką mu zgłotował cesarstwo niemieckie, nie da się nagiąć ponownie pod jarzmo dworu w Chislehurst. Soleil zamieszcza artykuł swój otoczony czarną obwódką na czele pisma i powiada pomiędzy innymi: „Czwarty już rok upływa od kapitulacyi Sedanu. Upamiętniając sobie bolesny ten dzień dla Francji, nie myślimy bynajmniej zapuszczać się w rekryminacye i sądy inicjatorów zgubnej owy polityki, która prowadząc Francję od upadku do upadku, spowodowała na kraj straszną klęskę. W dniu tym inni serca nasze przepełnione są uczuciami. Wspo-

mnienie nasze zwraca się raczej do poległych bohaterów, którzy w latach 1870—71; przypominają sobie utratę dwóch naszych prowincji i przychodzimy do przekonania, że Francya celem podźwignięcia się na nowo, powinna zebrać i skupić wszystkie swoje siły i zachować jak najwięcej rozważę w działaniu. Francya przypominając sobie popełnione błędy, powinna nie zapominać, że losy jej w jej spoczywają rękę, że chcąc nową uniknąć klęsk, inny kierunek i inną winna obrać drogę na przyszłość.“ Czy Francya usłucha tego głosu, czy odepchnie podszepty jawnych i ukrytych agentów bonapartyzmu? Przyszłość dać nam tylko może na to odpowiedź, lubo przyszłość ta w obec dzisiejszego gabinetu Francji i jego polityki w nie bardzo różowych maluje się kolorach a septennat z pewnością ani nie odrodzi, ani nie zbawi Francji.

Z okoliczności uznania madryckiego rządu zamieszcza Journal de Paris krótką, godną uznania uwagę tej treści: „W polityce powinien główną być zasadą: interes kraju. Interes Francji polega na tem, aby unikać każdego zatargu, wszelkiego nieporozumienia. Jest to w każdym razie najroztropniejszą polityką. Rząd Francji przyłączył się do Anglii i ręką w rękę pójdzie z nią w sprawie hiszpańskiej. Ani Anglia ani mocarstwo austro-węgierskie nie potrzebują być tak ostrożnymi jak my, ale jeżeli utrzymanie europejskiego pokoju zależnym czynią od uznania rządów Serrana, możemy bez upokorzenia pójść za ich przykładem. To co robią gabinety londyński i wiedeński, możemy i my zrobić bez namysłu.“

Sprawozdanie z śledztwa ucieczki Bazaina nie będzie prawdopodobnie ogłoszone. Sprawozdanie powiada, że Bazainowi ułatwił ucieczkę cywilny personel więzienia. Garnizon załogujący na wyspie św. Małgorzaty, prócz jednego żołnierza, spełnił swoją powinność. Odstwerni więzienia przekupieni zostali przez podpułkownika Vilette. Dyrektor Marchi sam wielce jest skompromitowany. Sprawozdanie powiada dalej, że Bazaine opuścił więzienie drzwiami a z twierdzy przedostał się przez bramę służącą do wycieczek. — Bramę tę otworzyli współwinni, przyczem użyto na przód umówionego manewru celem odwrócenia uwagi posterunku. Do czołna czekającego na Bazaina prowadzi ścieżka, ale na ścieżce tej ustawionym był posterunek i dla tego trzeba było inną obrać drogę chcąc się dostać do czołna. Bazaine trzymając się liny, którą uczepił u skał podpułkownik Vilette, spuszczał się powoli po skałach ku brzegowi. Linę przytrzymał u góry, aby się nie urwała adiutant Vilette. Oto główny rezultat śledztwa. Cała sprawa ma się wytoczyć przed sądem w Grasse 14 bm. Rząd waha się jeszcze z pociąganiem do odpowiedzialności podpułkownika Vilette, bo ma tylko domysły a żadnych pewnych dowodów w ręku.

Dzisiaj rano zebrał się angielscy pielgrzymi udający się do Pontigny, w kościele Notre-Dame des Victoires. Wszystkich było z jakie 150, na odzieży mieli czerwone krzyże a pod nimi czerwone serca. Msgr. Guillemin, apostołski wikaryusz z Cantony celebrował mszą św. i przemówił następnie do pielgrzymów. Po ukończeniu nabożeństwa wyjechało całe towarzystwo na lugduński dworzec.

HISZPANIA.

* Madryt, 31 sierpnia. Jenerał Zavala, głównodowodzący armią republikańską wyjechał do Madrytu, gdzie ma wziąć udział w radzie gabinetowej mającej się odbyć w dniu 1 września. W nieobecności Zavali obejmie główne dowództwo nad armią północną jenerał Laserna. W tych dniach zaszła ucieczka pod Tuyu, która nie miała żadnej doniosłości, jak urzędowe sprawozdanie Zavali oświadcza. Zavala wysłał w dniu 28 sierpnia z Mirandy 8 batalionów do Puebli de Arganzon. Bataliony te przeszły rzekę Zadorra i napotkawszy w tej okolicy karlistowskie oddziały, zmusiły je do ucieczki.

Wedle telegramów z Bourg Madame napotkali republikańscy jenerałowie Delatre i Abando oddziały karlistów pod wodzą Tristanyego i Mory na południowo zachód od Seo de Urgel, i pobili je pomiędzy Tahus i Noves. Czteryście karlistów zostało przytęm niezdatnych do dalszej walki.

Oddziały karlistowskie pod wodzą don Alfonsa w liczbie 6,000 a nie 10,000 jak podawały karlistowskie depesze, wkroczyły do Vinaroz, zjadły ułady się do Benicarlo, ale musiły natychmiast cofnąć się ściągane przez republikańską dywizję wyszłą przeciw nim z Teruel. Cały ten oddział don Alfonsa ma się znajdować w bardzo opłakanym stanie, żołnierze pomęczeni, zgłodnieli i źle przyodziani.

Kolonijska Gazeta dowiaduje się, że cesarz rosyjski posłał dwóch oficerów na pole bitwy. Jeden z nich ma towarzyszyć armii republikańskiej, a drugi armii don Karlosa, i obadwaj mają przesyłać szczegółowe sprawozdania do Petersburga o istotnym położeniu rzeczy i sposobie prowadzenia wojny.

Wystawa

plodów rolniczych i gospodarskich w Warszawie.

Wystawa tegoroczna rolnicza w Warszawie obiecującą się, jak pisze Gazeta Polska, zapowiada, tak co do ilości wystawców, a więc i wystawionych przedmiotów, podchodzących pod jeden z sześciu działów programem wskazanych, jak i tych, które aco programem nie objęte, w bliższym lub dalszym z produkcyi i potrzebami kraju rolniczego są stósunku, a których przedstawienie przy sposobności na wielki wyjdzie producentom i konsumentom pożytek. Będzie też wiele przedmiotów na żadnej jeszcze z naszych wystaw nie widzianych, które przekonają o bardzo różnorodnym dźwignaniu się kraju, ze stósunkowej poprzedniej beczynności. Do najpożądniejszych przedmiotów i najciekawszych należeć będzie praktyczne okazanie rezultatów uprawy plodów rolniczych na nawozach mineralnych i obornych, pozyskanych na polu doświadczalnym w Nowej Wsi u pana Mieczysława Huby, właściciela tego majątku. Okazy na tem polu wyprodukowane na różnych nawozach, będą jako jeden zbiorowy okaz umieszczone na wystawie oddzielnie od innych; dla lepszego zaś objaśnienia interesowanych, pan Huba wypracował sprawozdanie na piśmie, zawierające wszelkie szczegóły niezbędne i tablice z obliczeniami poniesionych na 300 przętową morgę kosztów nawożenia i zebranych z niej plonów. Sprawozdanie to treściwe, bogate w dane i skazówki, wyjdzie z druku w tych

dnia i każdy rólunik będzie mógł się go porazić przed użyciem sztucznego nawozu. W czasach, kiedy nawozy mineralne wille'a tyle hałasu narobiły między rólnikami całego świata, pracowite badania pana Huba stanowią prawdziwą zasługę, a ogłoszenie ich wypadku prawdziwą dla kraju przysługą, w której udział mają też i pp. H. Wizek i Z. Kozielski, magistrowie nauk przyrodzonych b. Szkoły Główniej, którzy wykonywali analizy podług obliczeń będących.

Telegramy.

(Z biura Wolfa.)

Paryż, 4 września. Journal officiel ogłasza nominację dotychczasowego posła w Berlinie hr. Chaudordy na posła francuskiego przy rządzie hiszpańskim.

Santander, 4 września. Okręty niemieckie „Albatros” i „Nautilus” opuściły znowu przystań pod Bilbao. — Karliści wznoszą szanie w bliskości Bilbao. Roboty w kopalniach zawieszono a robotników rozpuszczono.

Christiania, 4 września. Austriacka wyprawa do bieguna północnego przybyła do Wardo. Okręt wyprawy „Tegethoff” zatonał, członkowie jej po długiej podróży na sankach przyjęci zostali przez okręty rosyjskie.

Monachium, 4 września. Ambasador niemiecki w Paryżu, książę Hohenlohe-Schillingfurst przybył tu wczoraj z Berlina, uda się dzisiaj w dalszą podróż do swej rodziny do Aussee, gdzie z jakiegoś 4—5 tygodni zabawi. Przed powrotem do Paryża zabawi tu książę zapewne dni kilka.

WIADOMOŚCI MIEJSCOWE I POTOCZNE.

Poznań, dnia 5 września.

— * **Towarzystwo dramatyczne p. I. Kalfińskiego** wyjechało do Boku, gdzie dziś i jutro daje przedstawienia.

— * **Walne zebranie akcyonaryuszów** garbarni wronieckiej odbędzie się tu w Poznaniu w dniu 6 bm. o godzinie 4 po południu, akcyonaryuszów zaś Banku rolniczo-przemysłowego Kwieciński, Potocki i Sp. tegoż dnia o godzinie 6 po południu.

— * **Wodociąg** nie dawał znowu dnia onegdajszego o 6 godzinie wieczorem wody, dla czego w górnej części miasta dotkliwy był brak czystej wody.

— * **W skutek** znanej prośby tutejszego magistratu, w naszym także Dzienniku zamieszczono o przekazanie pism, dotyczących W. Ks. Poznańskiego, jego dzieł i stosunków, nadesłany mu tak władze jak i osoby prywatne liczne już przesyłki. Ministerstwo oświecenia, handlu, sprawiedliwości i wojny obiecało popierać zabieg oświecenia, handlu, sprawiedliwości i wojny przesłał już rozprawę sejmów prowincjonalnych od 1840 r. do 1846 r. starostwo wszystkie druki zakładu tego dotyczące, dyrektor gimnazjów programy swoich zakładów, magistrat miast Wschowy, Trzemeszno, Orlowa, Krotoszyń, Wschowa, Chodzież przesyłał także już dawno odpowiednie lub zapowiedzi takowe. Z prywatnych zasilił zbiory pp. Buzalski z Trzemeszna, sekretarz powiatowy Friedrich z Szubina, ks. dziekan Fabisz z Ostrowa, dr. Gasiński, burmistrz Herse, księgarz Jolowicz, nadburmistrz Kosielski, księgarz Lissner i Merzbach, ks. kanonik Polkowski z Lubostroja, O. gwardjan Przybylski, księgarz Priebatsch z Ostrowa, radca sądu powiatowego Rehfeld z Wschowa, radca miejski Rump, nauczyciel Szubert z Orlowa, dyrektor banku dr. Samter, inspektor budownictwa Schlemmer z Bydgoszczy, księgarz Sussmann i Türr, kotlarz Werner, księgarz Zupański, pastor Sohenboon. Zbiory dotychczasowe są jednak jeszcze niedostateczne i nie zupełne, brak szczególnie pism za czas od 1815 do 1840 r.

— * **Na Sobótkę**, książkę pamiątkową dla Seweryna Goszczyńskiego otrzymaliśmy od pp. Stefana Dobrogojskiego z Drożdżowa, Stanisława Wąsra z Kotowa i Włodzimierza Wąsra z Książenina po 2 tal.; nadto od p. Stanisława Wąsra talarów 3 na stypendium imienia Goszczyńskiego, razem złożono na 23 egz.

— * **Zmarły** dnia onegdajszego wieczorem kapitalista i członek reprezentacji miejskiej p. Dąbke należał do małej liczby naszych niemieckich współobywateli, którzy nie pochwaliwszy obcych przewrotów w kościele i szkole i szczerze i głęboko nad niemi ubolewając, ponieważ przez nie coraz więcej rozszerza się przepaść pomiędzy ludźmi, którzy dotąd w jakiejś takiej pomiędzy sobą żyli zgodzie. Czesz jego pamięć!

— * **Z powodu** wielkich upałów, od dnia 2 bm. panujących, nie odbywały się po południu dnia onegdajszego i wczorajszego nanki w tutejszych szkołach miejskich elementarnych.

— * **P. dr. Marschal** (z Malborka) posłał do gabinetu archeologicznego uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie fotografie popielnic z wydatkami twarzami ludzkimi wylepieniami na ich pokrywach. P. S. M. Cohn (z Gdańska) nadesłał ucho takież urny z ozdubami brązowymi — zaś X. Fr. Rąbca (z Pelplina) ofiarował część pokrywy popielnicy z twarzą, wykopanej we wsi Złobiew w okolicy Starogrodu. Urny takie znajdują się szczególnie na puszach ujeżdża Wisły do Bałtyku. Dr. Berend wydał w Królewcu (u W. Kohna 1872 r.) obszerną rozprawę o tych zabytkach. Towarzystwo tutejsze przyr. nauk ma górą część popielnic z twarzą, wykopanej w okolicy Gniezna.

— * **Wczoraj** przed południem udał się do klasztoru PP. Karmelitanek zastępca dyrektora policji, asesor regencyjny p. Himly i wreczył przełożonej rozkaz, wedle którego wszystkie zakonice, nie będące poddankami pruskimi, w przeciągu tygodnia klasztor opuścić muszą. Na uwagę przełożonej, że wyjazd w tak krótkim czasie skutecznym się nie da, pozwolił jej p. Himly, aby podała w tej mierze wniosek do ministra. Pomieścił 19 zakonnicami jest 10 obokrajowych.

— * **Ks. Knebeck** miał podobno Książ opuścić. Wiadomość ta wymaga przecie potwierdzenia.

— * **P. Lepkowski**, profesor uniwersytetu Jagiellońskiego, po odbyciu podróży archeologicznej po Prusach Zachodnich i Wschodnich, w powrocie swym do Krakowa bawi w mieście naszym.

— * **Na grobie Lasalle'a**, który przed dziesięciu laty padł w pojedynku i w Wroclawiu jest pochowany, Niemcy złożyli w rocznicę jego śmierci, dnia 31. maja, kilkadziesiąt wieńców.

— * **Na obchodzie** dnia 3 bm. targu w Wschowie płacono za miedź pszenicy 6 tal. do 6 tal. 5 gr., żyta 4 tal. 15 gr. do 4 tal. 17 gr. 6 fen., jęczmienia 4 tal. do 4 tal. 5 gr., owsa 2 tal. 25 gr. do 3 tal. — Dnia poprzedniego odbył się jarmark w Szlinitynie, na który bardzo wiele sprowadzono bydła, lecz mało stósunkowo sprzedano. I tak dostawiano z Łysin 30 krów i jednego wolu, lecz nie sprzedano z nich ani jednej sztuki.

— * **Na subhastację** dnia 4 bm. kupił Bank Kwieciński i Potocki i Sp. folwark dr. Pawłowski w Boku położony i takowy odrzucił zaraz p. Zygmuntowi Niegoleskiemu z Niegolesowa.

— * **Ks. Falkenberg** usunął król regencyja z posady kapelana przy domu poprawy w Kościanie. Tamtejszemu proboszczowi ks. Wellnitzowi oświadczono podobno też posadę, lecz jej nie przyjął.

— * **Halke** przedstawiono w teatrze warszawskim w dniu 3 bm. po raz stośmiedziesty siódmy.

— * **Dnia 1 bm.** złożono do grobu na cmentarzu katolickim w Bydgoszczy śmiertelne zwłoki ks. prob. Hunta, któ-

ry, jak domyślać się można, w napadzie obłąkania odebrał sobie życie. Liczny pochód towarzyszył zwłokom do grobu, nad którym przemówił po polsku i po niemiecku prob. miejscowy ks. lic. Chojński.

— * **Ustawa warszawskiego Towarzystwa przemysłu** górniczego i kopalni węgla kamiennego, założonego w celu eksploatacji przemysłu górniczego w powiatach: Bezdzińskim i Olkuskim została już przez rząd zatwierdzoną. Kaniat zakładów towarzyszą, którego założycielami są, jak wiadomo, pp. Leopold Kronenberg i Jakób Natanson, oznacza się na 1,500,000 rubli i utworzy się przez emisję sześciu tysięcy akcji po 250 rubli. Kapitał w pomysłach może być podniesiony do 5,000,000. Założyciele mogą z ogólnej sumy akcji zatrzymać 5 części, na pozostałą otwarto zapisy.

— * **Na terytorium** Łącznego młynia spalila się wczoraj późnym wieczorem stodoła i stajnia. Stodoła napeliona już była tegorocznym zbożem. Dalszemu rozszerzeniu się ognia zapobieżono.

— * **Prawitelski** Wiestnik podaje wiadomość, że w dniu 1-ym bm. dozwolono zostało noszenie brody w wszystkich wojskach rosyjskich oprócz gwardji, grenadierów, osób należących do swity cary i urzędników głównego zarządu w ministerstwie wojny.

— * **Proces.** W dniu dzisiejszym stawiał nasz odpowiedzialny redaktor przed sądem śledczym z powodu korespondencji „Z nad Prusami” zamieszczonej w No. 181 Dziennika Poznańskiego. Numer ten zabiera, jak wiadomo, policya.

— * **Kalendarz.** Jutro w niedzielę dnia 6 września Zacharyasza pror.; w kalendarzu słowników Drugowita.

Wschód słońca o godzinie 5 minut 19, zachód o godzinie 6 minut 37.

Dnia 6 września 1450 pobicie Wołochów pod Krasną. — 1580 zdobycie Wielkiej Łuk. — 1771 bitwa pod Chomskiem i Antopolem. — 1794 Prusacy odступują z pod Warszawy. — 1831 atak Moskwy do Warszawy. Śmierć Świńskiego.

Popołudnie w poniedziałek dnia 7 września Reginy panny; w kalendarzu słowników Domosławcy.

Wschód słońca o godzinie 5 minut 21, zachód o godzinie 6 minut 34.

Dnia 7 września 1411 śmierć Mikołaja Kurowskiego, arcybiskupa gnieźnieńskiego. — 1422 bitwa z krzyżakami pod Nieśzwą. — 1621 uława pod Chocimem. — 1784 Stanisław Potkowski ogłoszony królem. — 1789 wyznaczono deputacya do ułożenia konstytucji. — 1812 Polacy w bitwie pod Mołajskiem. — 1831 Krukowiecki poddaje Warszawę.

Sroda, 4 września.

Artykuł dotyczący Spółek pożyczkowych przez dr. R., z umieszczeniem w rze 188 Dziennika, zajął nas bardzo, bo przedstawiał nam obraz kilkudziesięciu u nas istniejących Spółek zapisanych. W artykule tym zwraca dr. R. przedewszystkiem uwagę na to, że zbyt mało troszczymy się o urabianie własnych funduszy, a mianowicie funduszu żelaznego, a zbytnio opieramy się na funduszu obcym. Godziny się niezapamiętnię na to zapamiętanie i już nieraz o tem pisaaliśmy, że fundusz żelazny jest główną podstawą Spółek, a im jest większy, tem pewniejszy jest byt Spółki i tem szybszy jej rozwój. O ile też wiemy, zaleca patron usilnie Spółkom, ażeby się o jak największe pomnażanie funduszu żelaznego starały.

Ustawy przepisują również, że pewien procent, a najczęściej nawet połowa otrzymanych corocznie zysków dopisuje się do funduszu żelaznego, pomimo tego przecież nie mogą Spółki nasze wykazać odpowiedniego funduszu żelaznego w stosunku do swych obrotów i do obcych kapitałów. Przyczyną tego należy niezawodnie w tem szukać, że za mało troszczyliśmy się dotychczas o fundusz żelazny, że za mało kwoty z rocznych zysków przypisywaliśmy do niego. Uwzględnić przecież należy, że Spółki nasze niedawno dopiero powstały i ztąd nie wiele mogły złożyć na fundusz żelazny, spodziewamy się przecież, że stosunek ten od roku do roku będzie korzystniejszy. — Co się zaś tyczy stosunku obcych kapitałów do własnych, to Spółki już w samym początku s. ego istnienia powinny się starać o normalny stosunek jednego do drugiego, jeżeli w razie jakich przypadków nie chcą być zachwiane.

Do własnych funduszy Spółki należą oprócz funduszu żelaznego te kwoty, które członkowie na swój udział do kasy składają. W tym względzie przepisują ustawy w jakich ramach i do jakiej wysokości pojedynczy członek może na swój udział iść. Nie wszyscy przecież członkowie tym sąsiadają. Niektórzy składają na swój udział bardzo regularnie, a są i tacy, którzy od razu całkowitą kwotę ustawianą przepisano na swój udział złożyli, ale są i tacy, którzy się zapiszą do Spółki i zapłacą wstępnie tylko dla tego, aby dostać pożyczkę, a o składkach na swój udział kasowy nie myślą. Z takim członkami powinni zarząd i dyrekcja postępować bezwzględnie i stosownie do statutów wykluczyć ich, jeżeli swym zobowiązaniem zadość nie uczynią. Gdzie chodzi o interes publiczny i interes pojedynczych członków tam podobniwości być nie może. Przedewszystkiem zaś powinien się zarząd trzymać ściśle ustaw przy udzielaniu pożyczek.

O ile wiemy, przepisują ustawy pewnie wszystkich Spółek, że każdy członek biorący ze Spółki pożyczkę musi oprócz zwykłego procentu złożyć także pewien procent od pożyczki na swój udział kasowy. U nas np. płaci się od każdej nowej pożyczki 3 proc. na udział kasowy, a przy prolongacji 1½ proc. i to tak długo, dopóki ten udział nie dojdzie do przepisanej ustawami kwoty. Dla członków zdaje się to nieraz uciążliwym i narzekają na wysoki procent. Członkowie ci jednak zapominają lub też o tem wiedzieć nie chcą, że procent złożony na udział nie jest własnością Spółki, ale osobistą własnością członka, który mu jeszcze procent przynosi. Przy nowych pożyczkach da się z łatwością odciągnąć procent za udział kasowy, lecz najtrudniej przychodzą pożyczki i gdy na takową zarząd się zgodził, przynosi na swój udział kasowy procent od pożyczki, a na udział kasowy nie złożył nie chce, uniemożliwiając się, że ledwo na zwyczajny procent się zdobył. Przypadki takie dosyć często się zdarzają, a zarząd jest wtemczas w przykrym położeniu i cóż ma począć? Czy ma odmówić prolongacji i wystąpić ze skargą? O ile sobie sprawę tę rozważyliśmy, przyszłoby do przekonania, że wprawdzie mogą zachodzić takie przypadki, że członek nie może nie złożyć na swój udział kasowy, lecz przypadki takie są chyba bardzo rzadkie, w ogóle przecież sądzić, że to są więcej wybiegi członków gdy nie chcą płacić na swój udział kasowy, a nie niemożność, bo kto bierze większą pożyczkę, ten zwykle jest zamożniejszy i temu też łatwiej złożyć większą kwotę na swój udział, kto zaś bierze mniejszą pożyczkę jak rzemieślnik po 15, 25 do 50 tal., ten znowu płacić tak mało na swój udział kasowy, że tu o niemożność zapłacenia wcale mowy być nie może. Wyjątki chyba bardzo rzadkie.

Z tej zasady wychodząc trzyma się nasza Spółka ściśle ustaw i każdy członek musi złożyć przy nowych lub prolongowanych pożyczkach przepisaną kwotę na swój udział kasowy. Ztąd też konto udziałowe wzrasta u nas znacznie, przez co stósunek własnego kapitału do obcego jest coraz lepszy.

W końcu nadmieniam, że p. dr. R. w sprawozdaniu swym podał mylnie wysokość funduszu żelaznego naszej Spółki, albowiem w r. 1875 wynosił tenże fundusz nie 2707 tal. ale znacznie więcej bo 5017 tal. 24 gr. 10 fen. Nie wiemy skąd ta omyłka powstała, być może, że w naszym rocznym sprawozdaniu podano wysokość funduszu żelaznego tylko w gotówce, a nie podano wartości nieruchomości, należących także do funduszu żelaznego, a jeżeli tak było, nateczas dra R. o pomyłkę posiadzić nie możemy.

WIADOMOŚCI LITERACKIE.

— **Warty** wyszedł z druku nr 10 i zawiera: Zjazd archeologiczny w Kijowie czyli piętnasto-milionowy naród europejski, wspomniany w obliczu dziejów. — Testament czyli oświadczenie sługi bożego, Józefa Welmana Ruokiego, metropolity kijowskiego, halickiego i całej Rusi, w ostatniej chorobie uczynione i reki własnej podpisem i pieczęcią oznaczone. — Wspomnienie z Beskidów. — Z przeszłości Pelplina. (Dal. ciąg). — Louise La-teau przed trybunałem krytyki europejskiej. (Dal. ciąg). — Ka-

Obwieszczenie.

W konkursie nad pozostałością rzecznika i notariusza **Bauermeister** w Śremie ustanowiona została do oznajmienia pretensji od wierzycieli konkursowych jeszcze druga pora czasu aż do **28 września 1874** włącznie. (4761)

Wierzyciele, którzy z pretensjami swoimi jeszcze się nie zgłosili, wywołują się, aby takowe, czy o nie proces się toczy lub nie, z żądaniem dla nich prawa pierwszeństwa aż do rzeczoności dnia na piśmie albo do protokołu oznajmili. Terminem celem zbadania wszystkich w czasie od 13 lipca 1874 r. aż do upływu drugiej wyznaczonej pory czasu oznajmionych pre-

tensji wyznaczony jest na

12 października 1874 r.

przed południem o godzinie 11tej przed komisarzem sądu powiatowym panem Weigert w izbie dla terminów bagatelnych i wzywają się na tenże termin wszyscy wierzyciele, którzy oznajmili swe pretensje w przeciągu jednej z wyznaczonych por czasu. Kto swe oznajmienie na piśmie poda, winien kopię tegoż z aneksami dołączyć. Każdy wierzyciel nie mieszkający w obwodzie naszym urzędowym, winien przy oznajmieniu swym pretensji w tutejszym mieście zamieszkałego lub do praktyki u nas upoważnionego zamieszkałego plenipotenta upoważnić i do aktu donieść.

PRZYBYLI DO POZNANIA.

dnia 5 września.

LUZINSKIEGO GRAND HOTEL DE FRANCE. Łukomski z Biechowa, Taczanowski z Sławoszewa, Moszczeński z Jeziora, Brzeski z żoną z Cieślina, Wolański z Rybitw, Magdziński i Bieńkowski z Królestwa Polskiego, pani Sokolnicka z Pigotwie, Zakrzewski z Bojanie, Jara zewski z Miniszewa, Komar z Wilna, Radoński z żoną z Krzesiń. **HOTEL POD CZARNYM ORŁEM.** Bogdański z Wojciechowa, Cetkowski z Orpiewa, Mangelsdorf z Chojny, Jauernik i Bukowski z Nagrodawie, Trzebiński i Korytkowski z Swadzinia, Petz z Izdebnia.

Wykaz

przybywających i odchodzących poczt w Poznaniu.

Przybywające poczt.				Odjeżdżające poczt.			
Z	godz.	minut.	pora dnia.	Do	godz.	minut.	pora dnia.
Wrzesień	3 55	—	rano	Skwierzyn	6 45	—	rano
Wągrowca	4 —	—	—	Pleszewa	7 —	—	—
Krotoszy	6 50	—	—	Wągrowca	6 30	—	—
Obornik	9 30	—	—	Kurnika	7 —	—	—
Ostrowa	7 50	—	—	Stęszewa	5 30	pop.	—
Stęszewa	8 10	—	—	Obornik	6 —	wie-	—
Kurnika	6 55	po	—	Krotoszy	8 10	czor.	—
Wągrowca	6 15	połud.	—	Ostrowa	9 15	—	—
Pleszewa	8 15	wie-	—	Wągrowca	11 40	—	—
Skwierzyn	8 20	czor.	—	Wrzesień	11 45	—	—

Plan jazdy

do Poznania przybywających i odchodzących pociągów kolei żelaznych.

Od dnia 1 czerwca 1874 r.

Kolój Marchijski-Poznański.

Przybywa. Odchodzi. Poc. osob. 1-4 kl. rano g. 10 m. 9 Poc. osob. 1-4 kl. rano g. 6 m. — Poc. posp. 1-4 kl. pop. g. 2 m. 12 Poc. osob. 1-3 kl. rano g. 10 m. 39 Poc. osob. 1-3 kl. pop. g. 5 m. 35 Poc. osob. 1-4 kl. pop. g. 3 m. 59 Poc. osob. 1-4 kl. wiec. g. 10 m. 47 Poc. mies. 2-4 kl. wiec. g. 7 m. 44

W kierunku z Stargardu do Wroclawia.

Przybywa. Odchodzi. Poc. mies. o godz. 7 m. 29 z rana Poc. osob. o godz. 5 m. 15 z rana Poc. osob. o godz. 10 m. 19 p. poł. Poc. mies. o godz. 11 m. 30 z rana Poc. mies. o godz. 3 m. 24 p. p. Poc. osob. o godz. 4 m. 10 p. poł. Poc. osob. o godz. 10 m. 14 wiec. Poc. mies. o godz. 8 m. — wiec. *) Ten tylko pociąg ma I—III, wszystkie inne I—IV klas.

Kolój Poznański-(toruński)-bydgoski.

Przybywa. Odchodzi. Poc. osob. 1-4 kl. rano g. 4 m. 56 Poc. osob. 1-4 kl. rano g. 5 m. 4 Poc. mies. 2-4 kl. rano g. 8 m. 11 Poc. osob. 1-3 kl. rano g. 11 m. 49 Poc. osob. 1-3 kl. rano g. 11 m. 11 Poc. osob. 1-3 kl. pop. g. 4 m. 4 Poc. osob. 1-3 kl. pop. g. 3 m. 55 Poc. mies. 2-4 kl. wiec. g. 7 m. 5 Poc. mies. 2-4 kl. wiec. g. 9 m. 27

W kierunku z Wroclawia do Stargardu.

Przybywa. Odchodzi. Poc. mies. 2-4 kl. rano g. 8 m. 39 Poc. mies. 2-4 kl. rano g. 5 m. 45 Poc. osob. 1-4 kl. rano g. 11 m. 4 Poc. osob. 1-3 kl. rano g. 11 m. 12 Poc. osob. 1-3 kl. pop. g. 3 m. 39 Poc. osob. 1-3 kl. pop. g. 4 m. 30 Poc. osob. 1-3 kl. wiec. g. 10 m. 47 Poc. mies. 2-4 kl. wiec. g. 6 m. 55 Poc. osob. 1-4 kl. wiec. g. 11 m. 31

GOSPODARSTWO, HANDEL I PRZEMYSŁ.

Wroclaw, 4 września. W pierwszej połowie ubiegłego tygodnia powietrze jeszcze bardzo było zmienne, odtąd zaś znowu piękna mały pogodę i temperaturę obecną porze doszły do odpowiednia. I w Anglii po długim panującym śniegach bardzo piękna w końcu nastąpiła pogoda i reszta sprzętów deszczem opóźnionych pomyślnie jeszcze dokończyć się może.

Wiadomości o zbiorach coraz to pewniejsze w całości potwierdzają to co już poprzednio w tym miejscu powiedzieliśmy; jakosć jako ilość plonów nie mniej zadowalniają, z wyjątkiem jednak grochu, który w tym roku za zupełnie chybiony uważać można.

W handlu zbożowym od przeszłego tygodnia nie wielka zmiana, większe jednak niż dotąd fluktuacja jakie się na wszystkich objawiają placach, bliskość stanowiącej wróżą przesilenia.

W walce tej żyto korzystniejsze niż pszenica zajmuje miejsce, albowiem oprócz znacznych potrzeb konsumpcyj i jeszcze i na paszę dużo żyta idzie — co też głównie na obniżenie ceny owsa wpływa.

W Anglii pod wpływem wzrastających dowozów nową krajową pszenicy ceny na wszystkich placach bardzo znacznie spadły.

We Francji zaś postępy niżki w ubiegłym tygodniu nie były i być nie mogły wielkie, albowiem ceny w poprzednim tygodniu prawdziwie nad miarę obniżone zostały, tak że dalsze większe obniżenie już nie tak łatwo nastąpić może. Ostatnie telegramy nawet znacznie nam lepsze zwiastują usposobienie, pszenica bowiem stale utrzymuje ceny, a mąkę w Paryżu notowano wyżej.

W Belgii sprzedający do żadnych większych ustępstw nakłonić się nie chcieli; Holandya i prowincje nadreńskie trochę lepiej, mianowicie co do żyta, usposobione były.

W południowych Niemczech, Austrii i na Węgrzech notowane słabsze. Środkowe i północne Niemcy przy więcej ożywionym ruchu usposobienie bardzo okazują chętnie, ceny jednak ostatecznie wcale nie wielkie uległy zmianie.

Na ostatniej giełdzie naszej notowano 1000 kil. pszenicy na ten miesiąc 68 tal., tyleż żyta na ten miesiąc i na wrzesień-październik 62 tal., na październik. 52 tal., na list-grudzień 51 tal. na kwiecień-maj 60 tal.

Na targu naszym przy dowozie wystarczającym i dość słabem usposobieniu

Notowane:		Talary.	
Pszemien nową 100 kilo. (200 ft.)	biała	6½	— 7½
	złota	6	— 7
Żyto	nowe	5½	— 6
Jęczmień	—	5½	— 6½
Owies	—	5	— 5½
Groch	—	6	— 6½
Wykę	—	6½	— 6½
Łubin	—	4½	— 5½
	niebieski	4½	— 4½

Rzep 7½ — 7½
Rzepik 7 — 7½
Konieczynę za 50 kilog. (100 funt.) czerwona — —
biała — —

Okowita: słabiej; za 100 litr. (100 kwart polskiej) 100% Tral. w mieście 25½ tal., na ten miesiąc 24½ tal., na wrzesień-październik 22½ tal., na październik-listopad 21 tal., na kwiecień-maj 20½ tal.

Banknoty austr. 3½ tal. za 150 flor.
Banknoty rosyj.-polskie 94½ tal. za 160 rubli.
Bank rolniczo-przemysłowy Kwieciński, Potocki i Sp.
Filia wrocławska.

* **Maka.** Berlin, 4 września. Pszenica No. 0 10½ tal., nr. 0 i 1 10-9½ tal., rżana nr. 0 8½ tal., nr. 0 i 1 7½ talarów.

Wiadomości giełdowe.

Giełda bydgoska, 4 września.

Pszenica: stara 69-73, nowa 59-65 tal.
Żyto nowe 51-53, posłedniejsze — tal.
Jęczmień: nowy 56-60 talarów.
Groch: do gotowania, na paszę — tal.
Łubin: niebieski —, złoty — talarów.
Wyka: — tal.
Owies: 56-60 tal.
Rzepik 75-76 tal., — rzep — wszystko per 1000 kilo wedle gatunku i wagi efektywnej.
Okowita: bez handlu.

Giełda berlińska, 4 września.

Pszenica: per 1000 kilo w mieście 66-77 tal. wedle gatunku żąd.; złota — tal. z dworca plac.; na sierpień i wrzesień-wrzesień —, wrzesień-październik 63½-62½-61½, październik 63½-62½, listopad-grud. 64-63½-61½ tal. pl., kwiecień-maj 195-194½ marek pl.

Żyto: per 1000 kilo w mieście 48-62 tal. wedle gatunku żądano; rosyjskie 49-50 tal. ze statku i dworca, nowe krajowe 56-59 tal. z dworca plac.; na sierpień —, sierpień-wrzesień i wrzesień-październik 49½-49, październik-listopad 48½-48, listopad-grud. 48½-48 tal. pl., na wiosnę 147-145½ marek.

Jęczmień per 1000 kilo w mieście 55-68 talarów wedle gatunku żądano.
Owies per 1000 kilo w mieście 55-64 tal. wedle gatunku żąd., rosyjski 60-62, czeski —, nowy złaski i pomorski 59-63, wschodnio i zachodnio-prnski 55-62 tal. z dworca plac.; na sierpień —, sierpień-wrzesień —, wrzesień-październik 58-58½, październik 56 tal. pl.

Groch per 1000 kilo do gotowania 74-77 tal., na paszę 70-73 talarów.

Rzep per 1000 kilo — tal.
Rzepik per 1000 kilo — tal. wedle gat.
Olej rzepiowy per 100 kilo w mieście 17½ tal. bez beczki, — tal. z beczką plac.; na sierpień —, sierpień-wrzesień i wrzesień-październik 17½-17½, październik-listopad 18-17½, listopad-grudzień — tal. plac.

Olej linaowy per 100 kilo w mieście 22½ tal.
Olej skalny per 60 kilo w mieście 7½ tal. plac.
Okowita per 100 kilo & 100% 0,0000 w mieście bez beczki 26 tal. 57 gr. plac., na sierpie

Sprzedaz konieczna.

Nieruchomość w wsi **Dąbrowie** pod Nr. 20 położona, do **Piotra i Małgożaty** z Pokrywków małżonków **Drzewiech** należąca, która z objętością 97 arów 50 lasów kwadratowych opłacone podatku gruntowego ulega, podług ustalonego czystego przychodu na podatek z gruntu na 3 tal. 11 sgr. 8 fen. i na podatek budynkowy z wartości użytku na 20 tal. podana, sprzedana być ma w celu przymusowego wykonania drogą subhastacji koniecznej w (4759) **czwartek dnia 12 listopada** r. b.

przed południem o godzinie 10 w lokalu królewskiego sądu powiatowego w Poznaniu w izbie Nr. 13.

Poznań, dnia 29 sierpnia 1874.

Król. sąd powiatowy.
Sędzia subhastacyjny.
podp. **Keyl.**

Obwieszczenie.

Nieznamym sukcesorowi i spadkobiercy, wyrokiem Królewskiego Sądu powiatowego w Poznaniu z dnia 30 stycznia 1865 za umarłego uznanego byłego polskiego oficera **Aleksandra Kęzowskiego** wzywając się niniejszem, aby najpóźniej w terminie na **dzień 22 stycznia 1875**

przed południem o godzinie 11-tę przed radcą sądu powiatowego panem **Mottym** w naszym pokoju urzędowym pod Nr. 13 wyznaczonym, swe pretensje zameldowali, inaczej bowiem z takowemi prekludowani zostają a pozostałość **Aleksandra Kęzowskiego**, która sumę około 2800 talarów wynosi, królewskiemu fiskusowi przynależna będzie.

Poznań, dnia 10 lutego 1874. (1373)

Król. Sąd powiatowy.
Wydział dla spraw cywilnych.

Piękne Obrazy

kolorowe olejne: 1) **Madonna Sixtina** 2) **Madonna della Sedia Rafaela** 3) **Pan Jezus Bolesny** 4) **Matka Boska Bolesna** 5) **Chrystus z krzyżem**. Obrazy te są 27 centym. szerokie a 35 (13 cali) wysokie. Cena obrazu 20 sgr., dwóch 1 tal. 5 sgr., wszystkich pięciu 2 1/2 tal. Do tego ramy z wyjątkiem pończacane po 20 sgr., dla wszystkich 5 a 3 tal. Prześliczne ramy barokowe po 1 tal. i 1 tal. 20 sgr. Obrazów tych za szkło się nie opłaca, kurz sięiera się wilgotnym, czystym płatkami. Oprócz tego są co nabycia: Głowa rogacza, giemzy, dz. eci bawie się, koń siwe, rano, południe, wieczór, noc (postacie kobiece), spoczynek po pracy, kury, kaczki itd. Cena 20 sgr., dwa za 1 tal. 5 sgr. W druku znajdują się **Matka Boska Częstochowska** i **Kościuszko**. Cena po wyjściu około 1 tal. Sprzedającym z drugiej ręki znaczny rabat. (3811)

J. Chaciszewski Poznań.
Ślusarska ulica Nr. 6.

Album
składający się z 37 rycin

typów ludowych

rysowanych przez

A. Orłowskiego

podczas podróży jego na wschodzie

fotografowanych przez

J. Morgensterna

w Poznaniu

jest do nabycia w księgarni i antykarni **E. Calliera** przy **Wilhelmowskiej** ul. Nr. 18

w dwóch formatach in folio po 20 t. l.

Victoria format 5 tal. (2419)

Egzamin na wolontaryuszów.

Przygotowanie wraz z pensją.

Dr. Theile.

Poznań, Św. Marcin 66.

Bydgoski targ na konie

zbytkowe i maszyny

dnia 15 i 16 września 1874 r.

Sprzedaz publiczna (3303)

40 zakupionych półrocza

szlachetnych oldenburgskich

zrebiat kłaczy.

Losowanie: Wygrana główna: szlachetne konie, powozy, maszyny agronomiczne, utensylia do cugowej i konnej jazdy itd.

Los kosztuje tylko 10 sgr.

Bydgoszcz, 15 maja 1874.

Komitet.

Hr. Bniński z Glesna, Rahm z Wojnowa, Groschke z Paulinen, Mieczkowski z Laszewa, Göldner z Mochlu, Hopp z Jastrzębia, Woermann z Bydgoszczy, Ulatowski z Trzyszczy, Waldow z Bydgoszczy.

Losy są do nabycia w **Ekspedycji Dziennika Poznańskiego.**

Aukcja mebli. (4775)

W **poniedziałek** dnia 7 mb. od 9

godziny sprzedawać będą za zapłatą w gotówce przy **Sapieżyńskiej** placu Nr. 6 rozmaite meble jako to: szafy, stoły do wyciągania i inne, zwierciadła, komody, krzesła, dywany, regulatora, partya **rezy ze złota**, przemyt zegarki dla panów i dam, pierścienie, krótkie i długie łańcuszki do zegarków jako też **resztki materij** na **suknie**.

Katz, komisarz aukcyjny.

Młode funtowe

znanej od dawna i uznanej dobroci, codziennie świeże poleca (4693)

skład główny

S. Alexander,

(H. Kirsten).

Nowości

na następującą porę jesienną i zimową

we wszelkich artykułach od pojedynczych do najwykwintniejszych rodzaj, znajdują się w jak największym wyborze na składzie. (4756)

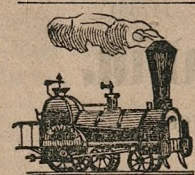
Poznań, Rynek 63.

Robert Schmidt

dawniej Antoni Schmidt.

Technicum
Mittweida.
(Królestwo saskie.)

Wyższa szkoła fachowa
dla inżynierów machin, wermistrzów itd.
Plany nauk bezpłatnie przez dyrekcję.
Przyjęcie: 15 października.
— Nauka przygotowawcza bezpłatna. (3582)

Kolej

oleśnicko-gnieźnieńska.

Akcyonariusze Towarzystwa kolei oleśnicko-gnieźnieńskiej, którym przydzielono arkusze kwitowe zaopatrzone w numery 3, 13, 17, 20, 27, 29, 39, 50, 51, 54, 55, 56, 57, 65, 69, 70, 71, 78, 79, 91, 92, 93, 95, 96, 97, 98, 103, 104, 112, 113, 116, 117, 123, 125, 128, 134, 137, 143, 151, 154, 158, 160, 161, 165, 168, 172, 176, 178, 186, 188, 202, 206, 211, 212, 213, 215, 217, 226, 229, 230, 244, 245, 246, 252, 253, 254, 255, 262, 263, 272, 278, 290, 298, 299, 300, 308, 313, 318, 332, 333, 335, 345, 363, 369, 370, 376, 379, 381, 383, 386, 391, 392, 393, 394, 399, 400, 407, 408, 416, 419, 420, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 436, 438, 440, 441, 445, 447, 448, 449, 463, 470, 471 i 486 n'e uskuteczniłi jeszcze dotąd wpłaty rozpisanej obwieszczeniem publicznem z dnia 25 lutego r. b. na czas od 15 do 30 kwietnia r. b. 5 i 6 raty w ogólnej sumie dwudziestu procent na podpisane przez nich akcje zakładowe i to mimo ponowne wezwania szczegółowe.

Akcyonariusze ci wzywają się niniejszem raz jeszcze, aby resztujące wpłaty wraz z pr wizy przewłoki uskuteczniłi w owem miejscu przyjęcia, w którym wpłatę dawniejszych rat miała miejsce, (4679)

najpóźniej do 15 października r. b.
w przeciwnym bowiem razie postąpi się przeciw ociągającym się stosownie do przepisu § 7 Statutów Towarzystwa.
Wrocław, 25 sierpnia 1874.

RADA NADZORCZA

Towarzystwa kolei oleśnicko-gnieźnieńskiej.
podp. **Hr. Maltzan.**

Towarzystwo kolei poznańsko-kluczborskiej.

Panowie akcyonariusze Towarzystwa kolei poznańsko-kluczborskiej wzywają się niniejszem z powołaniem za §§. 6 i 7 statutów Towarzystwa, aby

20%.

na podpisane akcje zakładowe i zakładowe z prawem pierwszeństwa w sumie 20 resp. 40 tal. z potrąceniem 1 tal. 15 sgr. resp. 3 tal. pięcioprocentowej prowizji od wpłaconych już 30% do ostatniego dnia października r. b. a więc

18 tal. 15 sgr. za każdą akcją zakładową

37 „ „ „ za każdą akcją zakładową z prawem pierwszeństwa

w **Berlinie i Wrocławiu** w domu bankowym **Jakób Landau**, w **Poznaniu** w prowincjonalnym banku akcyjnym w czasie

od 15 do 31 października bieżącego roku

wpłacili za okazaniem lub przestaniem arkuszy kwitowych pod unikiem zagrożonych w §. 7 kar konwencyonalnych i strat dalszych.

Poznań, dnia 1 września 1874.

Rada Nadzorcza.

Dr. Honigmann.

Materie na ubiory
jesienne i zimowe

odebrał i poleca po **cenach** jak zwykle **umiarkowanych**.
Zamówienia wykonuje **wedle najświeższych żur-**
nali przy rzetelnej i skorzej usłudze.

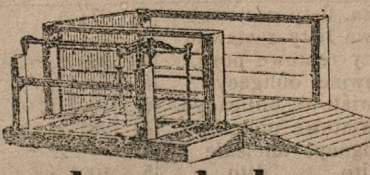
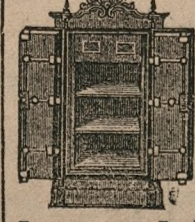
M. FELEROWICZ,

Jezuicka ulica 4.

SKŁAD (4436)

bezpiecznych od złodziei i ognia
kas, szaf, wag
mostowych i
do bydła, żelaznych łóżek, mebli ogrodowych, krzesel do kolysania się itd.

REINHOLD RICHTER,
Wrocław, Rynek 47 Naschmarktseite.

Dwa pomieszkania sklepowe i piekarnia

do wynajęcia (4772)

Nowa ulica 4.

Wielki meblowany pokój jest od 1 października do wynajęcia **Rynek 52.** (4758)

Rozmaite pomieszkania od dnia 1 października do wynajęcia i pom. dla handlu tow. kolon. de-

tylacy i szynków wskaże komis. **Scherrek** Szeroka ulica 1. (4777)

Nowa ulica Nr. 2 są

dwa pomieszkania

o trzech pokojach i kuchni wraz z przynależnościami, na II piętrze od 1 października do wynajęcia. (4710)

Narożnik Wodnej i Jezuickiej ulicy na 2 piętrze jest

pomieszkanie

o 3 pokojach, kuchni etc. od 1 października r. b. do wynajęcia.

Blizszych wiadomości udzieli **A. Kan-**
kel jun. (4310)

Swoj dobrze zaopatrzony (4778)

skład

połca.

fabryka korków

Lemke-Lamkowskiego.

Poznań, Sapieżyński pl. 3.

CENNIK

fabryki bielizny

A. z Pawłowskich Kaufmann.

Poznań, Sapieżyński plac 1.

od tal. sg. tal. sg.

Bielizna dla panów.

Dzienne koszule sztyngowe i sztyngowe 1 15

„ z delikatnymi liniami przodkami i mankietkami 1 10 2

„ z kolorowanymi przodkami 1 10 2

„ z haftowanymi przodkami 1 10 2

„ z francuskimi przodkami 1 10 2

Dzienne koszule z liniami i cienkimi przodkami 1 15 6

Koszule nocne 2 3

Gacie 2 3

Angielskie kołnierzyki w wszelkich formach, tuzin 1 15 4

„ mankietki 3 6

Haftowane i z fałdami przodki do dziennych koszul 5 10

Skarpetki dla panów, para 7 1

Krawaty w wszelkich kolorach i deseniach.

Damskie dzienne koszule od 1 do 8 tal.

Nocne koszule czyste lne 1 15 9

Kaftaniki nocne sztyngowe, pikowe 2 3

Delikatne kaftaniki nocne sztyt, batyst, brylantin. 1 20 10

Majtki sztyngowe 2 3

„ walisowe 1 2

Spodnice 1 25

Spodnice z powłokami 2 30

Penoiri 1 10

Czepki nocne 1 3

Czepki negliżowe 1 5

Layette, wyprawy dla dzieci od 20 do 200 tal.

Wszelka bielizna sztyngowa lub lna dla chłopów i dziewcząt każdego wieku

Lniane chustki do nosa dla panów i dam od 1 tal. 20 sgr. do 12 tal.

Machiny do szycia wszelkich systemów pod kilkoletnią gwarancją wraz z dokadną nauką. (3483)

Kołdry watowane

wszelkich kolorów i wielkości z pokryciami i bez takowych.

Stołowa bielizna i ręczniki

po wszelkich cenach i jakości.

Koronki hafty w największym wyborze.

Pomorski akcyjny bank hipotecz.

daje niewypowiedzialne pożyczki z amortyzacją nawet po najnowszysich listach zastawnych,

Blizsze szczegóły u (4642)

Józefa Radziejewskiego.

Warszawski magazyn obuwia

męskiego i damskiego

bogato w wyborowe towary zaopatrzony

przy **Wilhelmowskiej** ulicy Nr. 18

naprzeciw hotelu francuskiego. (3830)

F. ANDRZEJEWSKI.

Na sezon zimowy

polecam mój obfity skład (4437)

lamp gazowych, petroleo-

wych, do świec, pajaków,

lamp stołowych, ściennych i

wiszących itd.

Lampy do oleju przerabiają się pięknie i akuracie na **petroleowe.**

Reinhold Richter,

Wrocław Rynek 47 Naschmarktseite.

Przeniesienie składu.

Szanownej Publiczności miasta i okolicy Poznania i

wszystkim pp. dotychczasowym odbiorcom mam zaszczyt do-

nieść, że z pod Nr. 24 na Św. Marcinie przeniósł pod Nr. 17 tamże

skład mój (4645)

węgla kamiennych

i że odstawiam takowe całkiem, pół i ćwierć wagonami również na cen-

tnary i szefle, jako też dolno szlaskie dla kowali i ślusarzy, również i drze-

wo drobne.

Przeniesiony ten skład polecam Szanownej Publiczności jako jedyny

polski na Św. Marcinie, staraniem zaś mojem będzie, aby mieć wybór to-

waru obok rzetelnych cen i skorzej usługi.

Z szacunkiem

Ignacy Wasiński.

Uzdolniona

czeladź krawiecka

może znaleźć zatrudnienie w warsztatach firmy

Au & Bieliński.

Rządca fabryki, która istnieje od 100 lat

w W. Ks. Poznańskim, wykształcony i przy-

stojny, 29 lat mający, (4739)

szuka małżonki,

ktraby posiadała gotówki 10,000 talarów do

nabycia tej nadzwyczaj płaćającej fabryki.

Pieniądze na hipotece mogą być umieszczone,

a wedle życzenia przyszłych teściów zamysła

im płacić 5 %. Oferty przyjmuję pod naj-

większą dyskrecją **Ekspedycja Dziennika**

Poznańskiego pod Nr. 4739.

Potrzebujący **guwernerów** lub

guwernerów z dyplomami lub

bez takowych, **bon do dzieci** Pa-

ryżanek lub Angielek raczą się zgłosić

franco do pani (44)

Zaleskiej w Paryżu,

rué Brochant, 11. Batignolles.

Podpisany, pensjonowany nauczy-

ciel, beżenny, który przez 7 lat pobytu

swego w Berlinie oddawał się ciągle naukom

Największy skład rzeczywiście lądunskich materii jedwabnych:

czarne jedwabie tafetowe za metr 22 1/2 sgr. i wyżej, czarny reps, faille cachemir 48 sgr. i wyżej, kolorowy tafet 30 sgr. i wyżej, kolorowy reps faille cachemir 40 sgr. i wyżej, szary i czarny pasyaty jedwab 21 sgr. i wyżej, aksamit jedwabny na płaszcze, wstążki, szarpy. Modniarki otrzymują rabat. Upraszam się o listy w francuskim lub niemieckim języku. Fabryka tkanin jedwabnych **With. Linzenbrink** w Wiersen pod Krefeld. (3718)

Żelazne kraty nadgrobkowe, żelazne krzyże, żelazne okna do budowl

po cenach fabrycznych poleca **T. Krzyżanowski**, handel żelaza. Szewska ulica 17. (4776)

Miechy do zboża, Miechy do maki, Drelich na miechy, Koldry do spania, Dery na konie

po cenach najniższych (4755)

Robert Schmidt,

dawniej **Antoni Schmidt**.

PAPIER WILSONI

Znakomite powłoki tego środka zależy od jego właściwości sprężadania na powierzchnię ciała zapalenia i irytacji, które dotknęły najsłabsze organy, tym sposobem przyczynia się do uspokojenia i odciążenia delikatnej skóry, dając jej większą twardość i odporność. Najznakomitsi lekarze zalecają go przeciw **katarytowi, nieżyłowi, oskrzeli, chorobom gardła, nosa, gardła, bólowi w krzyżach, etc.**

Użyte tego papieru bardzo proste, jedyną przyczyną wystarczającą, często i pozostawia tylko lekkie swędzenie. — Cena pudełka 1 i 50 c. w Paryżu.

Dostają go w **Poznań** w aptece **dr. Mankiewicza**, w **Krakowie** i **Wrocławiu** w aptekach pp. J. Trauczyńskiego i P. Mikolascha; w **Warszawie** w aptekach pp. M. Kulaka, P. Ferd. Aug. Gallego, L. Spiessa i J. Mrozowskiego.

CIERPIENIA SZYI CHOROBY KRTANI I UST CUKIERKI DETHANA

Zalecane w słabościach gardła, chrypce, zapaleniu gardła, zawróżdzeniu w ustach, cuchnącemu oddechu, irytacji w gardle i gębie przez palenie tytoniu, zapobiegają działaniu merkurysu. Lekarze zalecają szczególnie kasznowidom, mówcom, profesorom i śpiewakom, albowiem utrzymują siłę organu głosu i zapobiegają strudzeniu gardła. (2)

W Paryżu w aptece p. Dethan, Faubourg St. Denis, 90; w Poznaniu w aptece dr. Mankiewicza; w Krakowie w aptece p. Trauczyńskiego; i we Lwowie w aptece p. Mikolascha.

NEWRALGIE

wszelkie cierpienia nerwowe, każdej chwili ustępują po użyciu pigułek anti-nerwalgicznych **dra CRONIER**. Skład w Paryżu w aptece p. Levasseur, rue de la Monnaie 19, w Poznaniu w aptece **dra Mankiewicza**, w Warszawie w składzie towarów aptecznych pp. **Gallego i Spiessa**. (41)

Cierpienia pecherza!

Wybór przeciw temu środkowi po 1 tal. u **E. Karig, Berlin**, Hausvoigteiplatz. (4434)

EAU DE MELISSE DE CARMES, Pana **Boyer** w Paryżu.

woda z rośliny zwanej Miodownikiem Karmelićkim, nagrodzona medalem na Powszechnej Wystawie w Londynie w r. 1862.

Środek ten powszechnie znany i używany w Paryżu przeciw **cholerze, apopleksjom, spazmizacji, zemściu, migrenom, bólowi żołądka, niestrawności itp.**

Skład główny w Paryżu u p. **Boyer**, przy ulicy Taranne Nr. 14, — w Poznaniu w aptece **dr. Mankiewicza**. (40)

Ludwika Gehlen'a regenerator włosów

przwraca siwym i białym włosom pierwotny ich kolor bez farbowania.

Ludwika Gehlen'a regenerator włosów nie jest farbą, oddala wszystkie nieczystości głowy i zapobiega wypadaniu włosów.

Ludwika Gehlen'a regenerator włosów jest najtańszym i najlepszym najodpowiedniejszym środkiem przyswajającym, jaki kiedykolwiek wynaleziono. Atesta przedkłada się. Cena 1 tal. 15 sgr. (3957)

Ludwik Gehlen, fryzjer i konserwator włosów. Berlińska ulica Nr. 11 Poznań.

WARKOCZE, SZYNIONY, LOKI, TUPETY, PERUKI, (464)

roboty wiersne naturę naśladowują, tanie ceny, poleca **J. Buchholz**, fryzjer teatralny. 13 Wodna ulica Nr. 13.

Precz z odciskami!

Maść moja zupełnie bez trucizny będąca i z pewnością usuwająca nagniotki po 10 i 20 sgr. dalej (4643)

przeciw poceniu się nóg

moja **Eau pour pieds**, zbadana i polecona przez profesora **Dr. Bock** w Lipsku, zapobiega obciążeniu się nóg, zmniejsza skórę na nogach i oddala nieprzyjemny zapach potu i łatwą jest do użycia. Flak. 20 sgr. Przesłana pocztą 2 1/2 sgr. więcej. Do nabywania w Poznaniu u **J. Planter** Chwaliszewo 93, w Wrocławiu u **Härtler & Fronzke**, Weidenhamm.

ELŻBIETA KESSLER, lekarka nóg z Berlina.

Urzędownie stwierdzone

Epilepsya, wielka choroba i szaleństwo, kurcze piersiowe i żołądkowe.

Nie tylko cierpiącej ludzkości lecz całemu światu

dowiodę, jak nieuleczoną dotąd, najokropniejszą ze wszystkich chorób, **epilepsya** usuwam trwale przez chemiczny skład ziół.

Kilka set pism dziękczynnych jako też premie ze wszystkich państw europejskich są już do przejrzenia, wszyscy przeto nieszczęśliwi, nawiedzeni tym strasznym nieszczęściem, mogą się z nadzieją i zaufaniem przy specjalnym opisie powstania i rodzaju choroby udawać do niżej podanego adresu.

C. F. Kirchner, Berlin S.W. Lindenstrasse 66.

Dominium Staw p. Strzałkowem ma **200 skopów tłustych** na sprzedaż. (4747)

PRODUITS HYGIENIQUES DU DOCTEUR DELABARRE

WAZNE ZAWIADOMIENIE

Każdy flakonik Syropu Delabarre, tak zwanego **SYROPU DO ZĘBÓW**, którym się nacierają zęby małych dzieci dla ułatwienia wyrzynania się zębów, jeżeli nieopatrzony podpisem **DR. DELABARRE**, jest fałszerstwem i naciągactwem.

Papka higieniczna, pożywna dla małych dzieci, starców, osób osłabionych i powracających do zdrowia.

Kit do zębów z Gutta-Perki, bardzo łatwy i wygodny do plombowania zębów spróchniałych samym sobie.

Mixtury osuszające i chloroformiczne, do osuszania gębów spróchniałych przed raplombowaniem.

PARYŻ—Skład główny przy ulicy Montmartre, 4. — Dostać można: w **WARSZAWIE** w składach materiałów aptecznych pp. Gallego i Spiessa; w **WILNIE** w składach pp. Grudzińskiego i Chrościeckiego; w **KIJOWIE** w aptece Braci Marceńczyk; w **KRAKOWIE** w aptece p. Trauczyńskiego; w **LWOWIE** i w **POZNANIU** w aptekach pp. Mikolascha i **Dr. Mankiewicza**. (38)

Biały syrop piersiowy

z założonej w 1855 r. przez **G. A. W. Mayer'a** w **Wrocławiu** fabryki, za wyborną skutecznością którego przemawia tysiące świadectw, wystawionych przez osoby każdego stanu, jest zawsze prawdziwym w zapasie w Poznaniu u **Izydora Busch**, Sapieżyński plac 2. **Br. Krayn**, Wrocławska ulica 1. **Krug & Fabricius**, Wrocł. ul. 10. **J. N. Leitgeber**, W. Garbary 16. (178)

Wrocławskie

Kapitały (4543)

są do wypożyczenia na dobra ryckie **bezpośrednio** po Ziemstwie kredytowym i na domy tutejsze w bezpiecznym miejscu przez **Gersona Jareckiego**, Magazynowa ulica 15 w Poznaniu.

30 koni

3 i 4 letnich zdalnych do zaprzęgu

40 sztuk bydła młodoceanego

w tém 20 wołów czteroletnich

500 skopów tuczn.

będzie sprzedawało

dom. Siedlemin p. Jarocinem

dnia 15 września r. b.

przez publiczną licytację od godziny 11 rano poczyną.

Zarząd dominialny.

Trzy dobrze zachowane, rok tylko jeden używane

talerze (Becken) Pistorius'a, także sam tylko rok jeden używany **kilownik**, także sama **kolonna Bandholz'a** są tania do sprzedania. (4763)

F. C. Werner w Poznaniu.

Fabryka towarów miedzianych i mosiężnych.

Superfosfaty, mierzwe z krwi, saletrę chilijską, maki z kości i sole kali

połączają pod gwarancją zawartości i kontrolą agronomiczno-chemiczną stacji doświadczalnej w Koszanowie franko ze wszystkich dworców kolejowych i z tutejszego składu (4762)

G. Fritsch & Co.

Kantor: Poznań, Wielkie Garbary Nr. 23.

Do siewu polecam po jak najtańszych cenach:

prawdziwy nowy holenderski rzep i rzepik, szwedzkie żyto do siewu, proboszczowskie, pirnajske, kampińskie, zeelandzkie, seelandzkie żyto i hiszpańską krzyżę podwójną, proboszczowską, frankensteiną i sandomirską pszenicę do siewu. Proszę o rychłe ile możności przesłanie zleceń. (4465)

A. R. Plutat w Szczecinie.

Sielec pod Srebrnągorą

połącza do siewu (4738)

pszenicę kostromską

100 talarów za 2000 funtów. (Waga szefla 88 funt., plon znakomity.)

Biuro rolniczo-techniczne

Poznań, Młyńska ulica 34

podejmuje się zawodniana i ameliacji łąk, oraz swym kosztem drenowania wszelkich pól gruntowych i budowlanych, taksacji lasów i pól, projektowania i wykonywania robót inżynierskich ziemnych, dróg, mostów, — zaprowadzania płodozmianów i rachunkowości rolniczej, leśnej i fabrycznej, — kontrolowania albo sprawdzania wszelkich anslagów budowlanych, fabrycznych oraz rachunków gospodarczych i leśniczych (przy czym zapewnia się najsumienniejsze zachowanie tajemnicy).

O bliższych warunkach dowiedzieć się można w biurze osobiście lub listownie każdorazownie od godziny 9 do 2 i od 4 1/2 do 6 1/2, wieczorem.

Poznań, 27 stycznia 1874. (1802)

Józef Janowski i Sp., inżynier.

Dwuletnia gniada zrebica

zbiegła. Oddawca otrzyma stosowną nagrodę. (4735)

Pokrzywnica p. Dąbrowką.

30 koni

3 i 4 letnich zdalnych do zaprzęgu

40 sztuk bydła młodoceanego

w tém 20 wołów czteroletnich

500 skopów tuczn.

będzie sprzedawało

dom. Siedlemin p. Jarocinem

dnia 15 września r. b.

przez publiczną licytację od godziny 11 rano poczyną.

Zarząd dominialny.

Trzy dobrze zachowane, rok tylko jeden używane

talerze (Becken) Pistorius'a, także sam tylko rok jeden używany **kilownik**, także sama **kolonna Bandholz'a** są tania do sprzedania. (4763)

F. C. Werner w Poznaniu.

Fabryka towarów miedzianych i mosiężnych.

Superfosfaty, mierzwe z krwi, saletrę chilijską, maki z kości i sole kali

połączają pod gwarancją zawartości i kontrolą agronomiczno-chemiczną stacji doświadczalnej w Koszanowie franko ze wszystkich dworców kolejowych i z tutejszego składu (4762)

G. Fritsch & Co.

Kantor: Poznań, Wielkie Garbary Nr. 23.

Do siewu polecam po jak najtańszych cenach:

prawdziwy nowy holenderski rzep i rzepik, szwedzkie żyto do siewu, proboszczowskie, pirnajske, kampińskie, zeelandzkie, seelandzkie żyto i hiszpańską krzyżę podwójną, proboszczowską, frankensteiną i sandomirską pszenicę do siewu. Proszę o rychłe ile możności przesłanie zleceń. (4465)

A. R. Plutat w Szczecinie.

Sielec pod Srebrnągorą

połącza do siewu (4738)

pszenicę kostromską

100 talarów za 2000 funtów. (Waga szefla 88 funt., plon znakomity.)

Biuro rolniczo-techniczne

Poznań, Młyńska ulica 34

podejmuje się zawodniana i ameliacji łąk, oraz swym kosztem drenowania wszelkich pól gruntowych i budowlanych, taksacji lasów i pól, projektowania i wykonywania robót inżynierskich ziemnych, dróg, mostów, — zaprowadzania płodozmianów i rachunkowości rolniczej, leśnej i fabrycznej, — kontrolowania albo sprawdzania wszelkich anslagów budowlanych, fabrycznych oraz rachunków gospodarczych i leśniczych (przy czym zapewnia się najsumienniejsze zachowanie tajemnicy).

O bliższych warunkach dowiedzieć się można w biurze osobiście lub listownie każdorazownie od godziny 9 do 2 i od 4 1/2 do 6 1/2, wieczorem.

Poznań, 27 stycznia 1874. (1802)

Józef Janowski i Sp., inżynier.

Dla uprzątnienia sprzedaje się od dnia dzisiejszego w (4732)

boru p. Główną

1/4 mili od Poznania,

sosnowe drzewo

szczepowe

I. kl. po 5 tal. 5 sgr., II. kl. po 4 tal. 15 sgr. sążeń.

Do siewu!

Frankensteiną } pszenicę sandomirską } kujawską }

proboszczowskie } żyto zeelandzkie }

połca (4781)

Nath. Bernstein.

Dobra i zdalna (4736)

lokomobila

z **maszyną do młócenia** stoi do wypożyczenia w **Obornikach**. Reflektujący zechcą się zgłosić do maszynisty **H. Roestel w Szamotułach**.

Dla agronomów!

Wyborne **młockarnie i maneże**, tak samo **sieczkarnie** są zawsze w zapasie i jak najtaniej do nabycia u (4780)

M. Nitkowskiego,

budowniczego machin w **Obrzycku** w powiecie szamotulskim.

kupujących dobra.

Dobra ryckie o 4500 morgach, 10 minut od żwirówki rządowej oddalone 1/2 mili od dwóch dworców kolei wschodniej a 8 godzin od Poznania; 2200 morgów pod pługiem, 1000 morg. łąk dwusiecznych, 300 morg. lasu, 900 m. wyborowego torfu, 17 m. ogrodu i perku i 500 m. rocznego wysiewu pszenicy i żyta; z gorzelnią o 80 szafach codziennego zacieru, dobrym żywym i martwym inwentarzem, nowym murowanym wielkim domem mieszkalnym i kompletnymi budynkami gospodarczymi, są z powodu różnych okoliczności, przy zaliczce około 40000 tal. za bardzo **tanio cenę 35 tal. za morg** natychmiast do sprzedania lub też na dobrą cenę, lub jedną lub dwie w wielkim miesiącu położone kamienie i 20,000 tal. zaliczki w gotówce do zamienienia przez (4598)

Gersona Jareckiego,

Magazynowa ulica 15 w Poznaniu.

Dobra wiejskie

każdej żądanej wielkości w W. Księstwie Poznańskim, dobrze położone, wskazuje do krzyżowego nabycia (4443)

Gerson Jarecki,

Magazynowa ul. 15 w Poznaniu.

Ekonomia

w średnim wieku, niezamężna, z dobrymi świadectwami, mogącego zarab lub od sw. Michała przyjąć miejsce, wskazuje **p. Jankowski**, siodlarz, w **Kostrzynie**.

Pisarz gospodarczy,

zdalny w swym zawodzie i z dobrą rekomendacją, znajdzie umieszczenie od 1 października w **Dominium Miłosławiu**. (4725)

Ogrodowy, kawaler, któryby

bowiażki służącego, znajdzie miejsce od 1 października w **Dominium Śmłowie** pod Szamotułami. (4750)

Kurs papierów na giełdach berlińskiej i poznańskiej.													
Berlin, 4 września.													
Niemieckie papiery.													
Prusk. poz. ukonsolid.	4 1/2	105 1/2 p.	Wrocł. prow. weksl.	4	65 1/2 p.	Bzesczo-grajew. sk.	5	32 1/2 p.	Ameryk. pożycz. nowa	100 1/2 p.			
dito dito	4	100 p.	dito wekslowy	4	80 1/2 p.	haliojska Karo Lud.	5	115 1/2 p.	Renta francuzka	5 100 1/2 p.			
Oblig. dlugu państwa	3 1/2	93 1/2 p.	entr. bank budowl.	5	55 1/2 p.	Halla-zóraw-guba sk.	5	36 1/2 p.	Rumun. pożyczka	3 1/2 — p.			
Prem. poz. państwa z 1855	3 1/2	129 1/2 p.	Niemiec. bank hyp. w	4	104 p.	Kolój Rudolfa	4	70 1/2 p.	Moneta w złocie, srebrze i papierach.				
Listy zast. wschodnio-pruskie	3 1/2	88 1/2 p.	Meiningn.	4	85 p.	Marchijsko-poznańska	4	39 p.	Napoleonsdory				
dito	4	97 1/2 p.	Niem. bank Union.	4	184 1/2 p.	Górnoślaz. kol. lit. A.C.	3 1/2	173 p.	Imperyaly	1 5 13 1/2 p.			
dito	4	103 p.	Gotajski bank kredyt.	4	113 p.	Autr.-franc. kolój pań.	5	196 5/8 p.	Dolary	1 5 17 1/2 p.			
List. zast. pozn. (nowe)	4	96 p.	Kwilecki Sp. bank	5	58 p.	Autr. półn. zachodnia	5	99 p.	Austriack. noty bank.	92 1/2 p.			
dito dito szląskie	3 1/2	86 1/2 p.	Meinigski bank kredyt.	4	108 p.	dito poł. państw. (Lomb.)	5	87 1/2 p.	Rosyjskie noty bank.	94 1/2 p.			
dito nowe	4	— p.	Wschodnio-niem. bank	5	8 1/2 p.	Wschodniopruska kol.	4	44 1/2 p.	Rosyjskie noty bank.	81 1/2 p.			
Zachodnio-pruskie	3 1/2	87 1/2 p.	dito dito produk.	5	17 1/2 p.	Kil. po praw. brz. Odry	5	122 p.	Dyskonto wekslowe	4 112 p.			
dito	4	101 1/2 p.	Poznańsk. bank prowino.	4	112 1/2 p.	Rumun. kolój	5	40 1/2 p.	dito lombardowe	5	— p.		
dito II serya	5	106 1/2 p.	Pruski bank	4 1/2	187 1/2 p.	Rosyjska kolój państw.	5	103 1/2 p.	Poznan, 4 września.				
dito nowe	4	98 1/2 p.	Provincjonal. stowarz.	5	85 1/2 p.	Starogardzko-poznań.	4 1/2	102 p.	Listy rentowe i zastawne.				
Listy rent. poznańskie	4	98 1/2 p.	Dyskont.	5	85 1/2 p.	Warszawsko-bydg.	4	— p.	Pozn. listy zastawne	3 1/2	97 1/2 p.		
dito pruskie	4	99 1/2 p.	Szląskie stowarz. bank.	4	116 p.	Warszawsko-wiedeńsk.	5	88 1/2 p.	Nowe listy zastawne	4	96 1/2 p.		
dito szląskie	4	98 1/2 p.	Akoye przemysłowe.		Berliński kantor drzew.	4	94 1/2 p.	Listy rentowe pozn.	4	98 1/2 p.			
Akoye bankowe.										Prowino. obligacye	5	100 1/2 p.	
Bergsko-march. bank	4	88 1/2 p.	Berliński stowarz. bank.	4	116 p.	Huty Hoerder	5	140 p.	Powiatowe obligacye	4 1/2	98 1/2 p.		
terliński stowarz. bank	5	92 1/2 p.	Berliński kantor drzew.	4	94 1/2 p.	dito Laura	5	66 1/2 p.	Obligacye miejskie	4	— p.		
dito dito kasowe	4	277 1/2 p.	Berliński stowarz. bank.	4	116 p.	dito Lauchhammer	5	63 p.	dito	5	100 1/2 p.		
Berliński bank lombard.	5	27 1/2 p.	Berliński kantor drzew.	4	94 1/2 p.	dito Marienhütte	5	63 p.	Szląskie listy zastawne	3	— p.		
Wrocław. bank dyskont.	4	93 1/2 p.	Berliński kantor drzew.	4	94 1/2 p.	dito Massener	4	58 1/2 p.	Szląskie listy rent.	4	— p.		
Poznan, 4 września.										Akoye bankowe.			
Listy rentowe i zastawne.										Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	
Pozn. listy zastawne	3 1/2	97 1/2 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Nowe listy zastawne	4	96 1/2 p.	Bergsko-marchijska	4	93 1/2 p.	Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.	
Listy rentowe pozn.	4	98 1/2 p.	Berlińsko-zgorzeleka	4	88 1/2 p.	Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.	
Prowino. obligacye	5	100 1/2 p.	dito szweckińska	4	150 p.	Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.	
Powiatowe obligacye	4 1/2	98 1/2 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Obligacye miejskie	4	— p.	Bergsko-marchijska	4	93 1/2 p.	Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.	
dito	5	100 1/2 p.	Berlińsko-zgorzeleka	4	88 1/2 p.	Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.	
Szląskie listy zastawne	3	— p.	dito szweckińska	4	150 p.	Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.	
Szląskie listy rent.	4	— p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Dito dysk. komand.	5	176 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.		5	176 p.		
Akoye bankowe.										Dito dysk. komand.		5	176 p.
Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Akoye bankowe.		Berl. stowarz. bank.	4	86 p.	Dito dysk. komand.					